

Matematikos ir gamtos fakultetas Lietuvos universitete ir jo raida

Virginija Klusienė, Bronė Narkevičienė, Judita Puišo

Kauno technologijos universitetas, Matematikos ir gamtos mokslų fakultetas

Studentų g. 50, LT-51368 Kaunas

E. paštas: brone.narkeviciene@ktu.lt, virginija.klusiene@ktu.lt, judita.puiso@ktu.lt

Santrauka. Matematikos ir gamtos fakulteto ištakomis Kaune laikomi 1920-ieji metai, kai buvo įsteigti Lietuvos Aukštieji Kursai, į kurių sudėtį įėjo ir Matematikos-fizikos skyrius. 1922 m. vasario 16 d., įkūrus Lietuvos universitetą Kaune, buvo įsteigtas Matematikos-gamtos fakultetas, kuris vykdė veiklą iki 1940 m. rudens. 1940 m. rugsėjo 1 d. Matematikos-gamtos fakulteto veikla Kaune sustabdyta, jis perkeltas į Vilnių. Visą, nuo Fakulteto įkūrimo iki sustabdymo, veiklos laiką Kaune Fakultetui vadovavo dekanas prof. Zigmas Žemaitis. 1993 m. rugsėjo 1 d. Kauno technologijos universitete Aukštosios matematikos (pakeičiant pavadinimą į Taikomosios matematikos), Bendrosios matematikos ir Fizikos katedrų pagrindu įsteigtas Fundamentaliųjų mokslų fakultetas, 2014 m. sausio 1 d. (at)gavęs istorinį Matematikos ir gamtos mokslų fakulteto pavadinimą ir skaičiuojantis jau 25-uosius savo veiklos metus.

Raktiniai žodžiai: kursai, universitetas, institutas, fakultetas, katedra, matematika, fizika, mokslas, veikla.

Nuo Matematikos ir gamtos mokslų (anksčiau Fundamentaliųjų mokslų) fakulteto veiklos pradžios jau skaičiuojame 25-uosius metus, bet ištakų, ko gero, turėtume ieškoti XX a. pradžioje, 1922 m. vasario 16 d. pradėjusio veikti Lietuvos universiteto Kaune, Matematikos ir gamtos fakultete.

Lietuvos Aukštieji Kursai

Lietuviškąjį Universitetą buvo planuota steigti Vilniuje, nes vienintelė Lietuvos aukštoji mokykla – Vilniaus universitetas – po 1831 m. revoliucijos rusų valdžios buvo likviduota [3, p. 34], veikė tik atskiros universiteto dalys. Todėl 1918 m. vasario 16 d. Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, lietuvių inteligentija svarbiausiu uždaviniu laikė įsteigti sostinėje lietuviškąjį universitetą. Tam buvo numatyta ir data – 1919 m. sausio 1-oji [3, p. 34], bet politiniai ir kariniai konfliktai įvykių karuselę pasuko kitaip nei buvo planuota. Laikiniai perkėlus sostinę iš Vilniaus į Kauną, pirmoji aukštoji lietuviška mokykla Lietuvoje buvo įkurta Kaune ir tai buvo „Aukštųjų Mokslo Kursų Draugijos įkurta privatinė mokykla, pavadinta Lietuvos Aukštaisiais Kursais. Ji atidaryta 1920. I. 27“ [3, p. 3].

Prie Lietuvos Aukštųjų Kursų steigimo darbų didžiuliu asmeniniu indėliu prisidėjo prof. Zigmas Žemaitis, daugiausia savo mokslinę veiklą siejęs su matematikos didaktika ir istorija, vėliau ėjęs Matematikos Gamtos fakulteto dekanu pareigas Lietuvos universitete.

Paskaitos buvo skaitomos ne tik dienos metu, bet ir vakarais, ir savaitgaliais, įvairiose vietose: mokyklose, laisvose įstaigų salėse ir kitur. Tik prof. Vincas Čepinskis bendrąją fiziką skaitydavo dieną „Aušros“ berniukų gimnazijos salėje. Padėtis su patalpomis kiek pagerėjo, kai 1921 m. Karo ligoninė Lietuvos Aukštiesiems Kursams (toliau LAK) atidavė buvusius komercinės mokyklos rūmus K. Donelaičio ir A. Mickevičiaus gatvių kampe (pagal [12, pp. 38–39]).

Matematikos ir fizikos skyriuje 1920 m. buvo 20 klausytojų, Gamtos skyriuje – 66 [8, p. 19]. LAK klausytojai mokydavosi vakarais, o dieną dirbdavo, kadangi daugeliui tekdavo duoną užsidirbti patiems.

LAK Kaune veikė neilgai – tik dvejus metus, todėl neparengė nė vienos specialistų laidos, bet galima teigti, kad jie padėjo pamatą būsimam Lietuvos universitetui.

Taigi LAK – buvo pirmoji aukštoji mokykla Kaune, pirmoji aukštoji mokykla, kurioje dėstyta lietuvių kalba, ir pirmoji aukštoji mokykla, kurioje pradėta rengti inžinierius [8, p. 17].

Matematikos-gamtos fakultetas Lietuvos ir Vytauto Didžiojo universitete

1922 m. vasario 16 d. įkurtame Lietuvos universitete Kaune, sujungus LAK Matematikos-Fizikos ir Gamtos skyrius, buvo įsteigtas ir Matematikos-gamtos fakultetas [6, p. 135].

Fakultetui pradėjus gyvuoti Vilniaus universiteto statuto pagrindu (Valstybės Taryba 1918-12-05 priėmė Vilniaus universiteto statutą [3, p. 34]), Lietuvos Universiteto vadovybei iškilo sumanymas paskirti Fakultetui pareigą organizuoti ne tik matematikos, bet ir gamtos mokslų srities darbus.

1922 m. vasario 16 d. Fakultetas pradėjo veiklą su 3 skyriais: Matematikos-Fizikos, Fizikos-Chemijos ir Biologijos, o 1922 m. rudenį pradėjo veikti ir 4-asis – Agronomijos-Miškininkystės skyrius [6, p. 135]. Pradėjus veikti ir Agronomijos-Miškininkystės skyriui, Fakultete buvo net 22 katedros, tarp jų Geometrijos ir Matematinės analizės katedros, kurios veikė Universitete nuo pat pradžių.

Tiesa, tokia katedrų gausa, net nespėjusi pradėti normalios veiklos, truko neilgai. 1924 m. rudenį, įsikūrus Žemės ūkio akademijai Dotnuvoje, buvo likviduotas agronomijos skyrius su visais priklausiniais ir veikiančią katedrų teliko 11, bet 1926 m. rudenį vėl buvo atnaujinti minėto skyriaus pirmieji semestrai ir agronomijos-miškininkystės skyrius Fakultete veikė iki 1927 m. pavasario semestro pabaigos [8, p. 54].

1927 m. pradžioje brendo Universiteto reorganizavimo klausimas. Tiek visuomenėje, tiek spaudoje buvo diskutuojama apie Universiteto paralelinių katedrų panaikinimą ir kitokias galimas Universiteto reformas [11, p. 27].

Paskelbus naująjį statutą 1930 m., keitėsi ne tik Universiteto pavadinimas iš Lietuvos universiteto į Vytauto Didžiojo universitetą ir jo struktūra, bet ir fakultetų struktūra. Tokios lemties neišvengė ir Matematikos-gamtos fakultetas. Senajame statute Matematikos-gamtos fakultetui buvo leista steigti 22 katedras, o naujasis Universiteto statutas leido turėti 12, taip pat naujuoju statutu nustatyti ir trys skyriai: Matematikos, Fizikos-chemijos ir Biologijos. Fakulteto dekanu tebebuvo ekstrordinarinis prof. Z. Žemaitis [11, p. 30].

Matematikos-gamtos fakultetas Vytauto Didžiojo universitete veikė iki 1940 m. rugsėjo 1 d.

1922 m. Matematikos-gamtos fakulteto veiklai organizuoti ir vystyti Respublikos Prezidento įsakymu Fakulteto branduoliui sudaryti buvo paskirti mokslininkai: prof.

Zigmas Žemaitis –Matematikos katedrai, prof. Vincas Čepinskis – Fizikos katedrai, profesoriai Antanas Purėnas ir Filypas Butkevičius – Chemijos katedrai, prof. Tadas Ivanauskas – Zoologijos katedrai [9].

Fakulteto branduolio mokslininkų uždaviniai buvo organizuoti mokymo ir mokslo darbą matematikos ir gamtos mokslų srityje, aprūpinti mokslo medžiaga ir skaityti paskaitas ne tik savo, bet ir Medicinos bei Technikos fakultetuose.

Didžiuliu uždaviniu ir iššūkiu tapo lietuviškų vadovėlių leidimo, mokslo terminijos lietuvių kalba kūrimo klausimai. Didžioji turimos mokomosios literatūros dalis buvo užsienio kalbomis, o Lietuvos universitete norėta ir paskaitas skaityti lietuvių kalba, ir mokyti iš lietuvių kalba išleistų vadovėlių.

Fakultetas kėlė pačius plačiausius tikslus: ištirti ir pažinti krašto gamtą, kaupiti įvairius gamtos pavyzdžius Gamtos muziejuje, rūpintis gamtos turtų saugojimu ir populiarinti gamtos pažinimą, įsteigti Botanikos sodą ir Zoologijos muziejų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Fakultetas buvo itin turtingas, turėjo nekilnojamojo turto – tai Botanikos sodo teritorija apie 30 ha, Aukštosios Fredos dvaro dalis apie 7 ha ir buvusios tvirtovės pylimų plotas apie 20 ha, oranžerijos ir šildymo namai, 2 gyvenamieji namai, trobesiai ir daržinė Aukštojoje Fredoje [3, p. 218].

Pirmosios katedros, laboratorijos, kabinetai

Lietuvos universiteto pirmųjų penkerių veikimo metų apyskaitoje (1922–1927) nurodoma, kad 1924 m. panaikinus Agronomijos-miškininkystės skyrių Fakultete liko veikti 11 katedrų: Matematikos, Fizikos, Fizikos chemijos ir elektrochemijos, Astronomijos, Geofizikos, Geologijos ir minerologijos, Neorganinės ir analitinės chemijos, Organinės chemijos, Botanikos, Zoologijos ir lyginamosios anatomijos ir Antropologijos ir geografijos [3, p. 219]. Tačiau *Vytauto Didžiojo universiteto antrųjų penkerių metų veikimo apyskaitoje (1927–1932)* nurodyta, kad katedrų buvo ne 11, o 12 (t. y. viena katedra daugiau, nei minima ankstesnėje apyskaitoje) ir pateiktame katedrų sąrašė jau nurodytos 2 matematikų katedros: Geometrijos ir Matematinės analizės. Matematinės analizės katedrai iki 1930 m. pavasario vadovavo prof. O. Folkas, o jam persikėlus į Viurcburgo universitetą, nuo 1931 m. vedėju tapo prof. V. Biržiška. Geometrijos katedros vedėjas iki 1930 m. buvo doc. J. Graurogkas, o nuo 1931 m. – prof. Z. Žemaitis, kuris buvo perkeltas iš Matematikos analizės katedros [13, pp. 230–249].

1926 m. Matematikos-gamtos fakultetas turėjo 43 kambarius. Auditorijos ir kabinetai buvo I ir II Universiteto rūmuose, Gamtos tyrimo stotyje ir Aukštojoje Fredoje, tačiau šių patalpų normaliam darbui nepakako, ir Fakultetas labai laukė Fizikos-chemijos instituto, kurio statyba Senato nutarimu buvo numatyta 1923 m.

Matematikos katedrų veiklos pradžia, kaip ir viso universiteto, buvo sunki. Kokybiškam darbui trūko mokomosios medžiagos, teko pasitenkinti tik keliomis dešimtimis matematinio turinio knygų, kurios buvo perkeltos iš Aukštųjų kursų bibliotekos. 1924 m. pavasarį buvo įsteigtas Matematikos seminaro kabinetas su biblioteka, kuris aptarnavo abi matematikos katedras.

Sukaupta Matematikos seminaro biblioteka galėjo naudotis ne tik Matematikos-Gamtos, bet ir Technikos fakulteto studentai. Čia buvo per 2.100 tomų ir 4.700 atskirų brošiūrų, mokslo priemonių, susidėjusių iš 44 modelių, padarytų iš vielos ir gipso, kuriuos buvo naudojamos paskaitų metu vaizdingesniai painesnių geometrinio pobūdžio problemų iliustravimui (pagal [8, p. 231]). Matematikos seminaro bibliotekos turto

vertė siekė 62.000 litų, o mokslo priemonių – 5.800 litų. Matematikos turinio knygoms ir žurnalams įsigyti vidutiniškai buvo skiriama apie 3.000 litų per metus [13, p. 231].

Dėstymo, mokslo ir švietėjiškos veiklos ypatumai

Pradėjus veikti Lietuvos universitetui, susidarė dvi matematikų klausytojų grupės, kurių viena jau buvo išklausiusi Aukštuosiuose kursuose tris semestrus, o antra – vieną semestrą. Analogiškos grupės susidarė ir iš Technikos fakulteto studentų. Todėl jau 1922 m. pavasario semestre aukštoji matematika buvo skaitoma II ir IV semestro studentams.

Diferencialinį skaičiavimą ir integralo skaičiavimo kursus skaitė prof. Z. Žemaitis, vėliau, nuo 1923 m. rudens – iš Miuncheno pakviestas prof. O. Folkas. Jis dėstė ir aukštąją algebrą, funkcijų teoriją, skaičių teoriją ir Fourier eilučių teoriją. Perėmus O. Folkui dėstyti minėtus mokomuosius dalykus, prof. Z. Žemaitis dėstė geometrijos dalykus: analizinę geometriją ir diferencialinę geometriją su „vektorinio analizio įvadu“ [14, p. 249]. Profesorius skaitė ir matematikos istorijos bei metodikos kursus. Be to, jis kūrė matematikos terminiją, modernizavo matematikos mokymą Lietuvos vidurinėse mokyklose.

Braižomosios geometrijos kursą su atitinkamais praktikos darbais bei analizinę geometriją skaitė inžinierius doc. J. Graurogkas. Tikimybių teoriją dėstė prof. V. Biržiška [6, pp. 157–158].

Didelę mokslinę vertę ir visuomeninę reikšmę įgijo Fakultete pradėjusi veikti Botanikos katedra, kurioje buvo suburti botanikai, dirbę mokomąjį ir tiriamąjį darbą, populiarinę šį mokslą, dalyvavę kultūriniam ir visuomeniniam šalies gyvenime (pagal [11, p. 18]). Jų pastangų dėka, 1923 m. pradėtas organizuoti Matematikos-gamtos fakulteto Botanikos sodas, kuris buvo gausiai lankomas Kauno visuomenės ir ekskursijų iš įvairių Lietuvos kampelių [13, p. 248].

Intensyviai mokslinę ir visuomenės švietimo veiklą vystė ir kiti Fakulteto padaliniai.

Mokslas truko ketverius metus, devintas semestras buvo skirtas diplominiam projektui ruošti [5].

Matematikos-gamtos fakulteto studentai, atskirų mokomųjų dalykų, įeinančių į mokymo planus, klausė ir kituose fakultetuose: Medicinos, Technikos ir Teologijos ir filosofijos, Humanitarinių mokslų ir Teisių [6, p. 148].

Vyresnysis mokslo personalas daugiausia savo jėgomis ruošė mokomąją medžiagą, priemonės laboratoriniams darbams, taip pat rašė ir mokslo straipsnius, kurie buvo skelbiami Fakulteto leidinyje „Matematikos-gamtos Fakulteto Darbai“, periodiniuose ir neperiodiniuose leidiniuose: „Lietuvoje“, „Švietimo Darbe“, „Lietuvos Mokykloje“, „Kosme“, „Mokykloje ir Gyvenime“, „Mūsų Žemėje“, „Lietuvos Ūky“, „Skaitimuose“ ir kt. [6, p. 149]. Daug mokslo straipsnių Fakulteto mokslininkai skelbė užsienio moksliniuose žurnaluose ir Tarptautinės geodezinės komisijos leidinyje „Veröffentlichungen der Baltischen Geodatischen Kommission“.

Beveik visi Fakulteto mokomojo personalo nariai skaitydavo viešąsias paskaitas įvairių renginių metu, pavyzdžiui, mokytojų suvažiavimuose, važinėjo skaityti paskaitų ir į įvairias krašto vietas, kur tik buvo kviečiami.

Pirmąjį Fakulteto studentų ir laisvųjų klausytojų kompleksą sudarė buvę Lietuvos Aukštųjų Kursų atitinkamų skyrių klausytojai.

Matematikos-gamtos fakultete studijuojančiųjų nebuvo labai daug daugiausia studentų turėjo Medicinos ir Teisų fakultetai. Matematikos-gamtos fakultetas jau ir tais laikais studentų buvo pakrikštytas „kiečiausiu“, apie tai savo atsiminimuose užsimeina ir būsimas matematikas profesorius Jonas Matulionis, 1926 m. įstojęs studijuoti matematikos [11, p. 50].

1922 m. Fakultete mokėsi 142, 1923 m. – 153, 1924 m. – 163, 1925 m. – 246 studentai [5, p. 51]. 1926 m. rudens semestre Fakultete iš viso studijavo 362 studentai ir laisvieji klausytojai, iš jų: Matematikos-fizikos skyriuje – 149, Biologijos skyriuje – 85, Fizikos-chemijos skyriuje – 42 ir Agronomijos-miškininkystės skyriuje – 86 [3, p. 53]. Jauniausias Fakulteto klausytojas 1926 m. rudenį buvo 16 m. amžiaus, o vyriausias – 43 [3, p. 54]. 1927 m. į Matematikos-gamtos fakultetą priimti 88 tikrieji studentai [7, p. 5]. 1928 m. Fakultete iš viso studijavo 355 asmenys, iš jų 306 – tikrieji studentai, o 29 – laisvieji klausytojai [6, p. 48]. 1931 m. studijuojančių buvo 375, iš jų 11 laisvųjų klausytojų. 1933 m. rudens semestre Fakultete studijavo 337 studentai ir laisvieji klausytojai, iš jų: Matematikos skyriuje – 47, Fizikos-chemijos skyriuje – 97, Biologijos skyriuje – 193 [15, p. 63].

Per 1924–1936 laikotarpį Matematikos-gamtos fakultetą baigė 162 absolventai, tarp jų 1934 m. ir garsus matematikas profesorius Jonas Matulionis.

Ministrų Tarybos 1940-07-25 nutarimu nuo 1940-09-01 Matematikos-gamtos fakulteto veikla Vytauto Didžiojo universitete buvo sustabdyta [4]. Šis fakultetas perkeltas į Vilniaus universitetą. Fizikos ir matematikos katedros, nors ir šiek tiek keičiantis pavadinimams nuo pat jų įkūrimo 1922 m. Lietuvos universiteto Matematikos – gamtos fakultete išliko, vykstant visoms Lietuvos universiteto – Vytauto Didžiojo universiteto – Kauno politechnikos instituto – Kauno technologijos universiteto reorganizacijoms.

Matematikos-gamtos fakulteto (at)kūrimas

Nors 1940 m. Matematikos-gamtos fakultetas buvo perkeltas į Vilniaus universitetą, tačiau Vytauto Didžiojo universitetas (toliau – VDU) negalėjo veikti be matematikų. Todėl VDU Technologijos fakultete veikia bendra Mechanikos ir matematikos katedra, kuri 1940-10-01 suskaidoma į dvi katedras: Mechanikos katedrą ir Matematikos katedrą. 1950 m. perorganizavus VDU į Kauno politechnikos institutą (KPI) ir Kauno medicinos institutą (KMI), Matematikos katedra, pavadinta Aukštosios matematikos katedra, tapo KPI Elektrotechnikos fakulteto padaliniu. Aukštosios matematikos katedra 1962 09 01 suskilo į dvi atskiras katedras: Bendrosios matematikos katedrą (BMK) ir Taikomosios matematikos katedrą (TMK) [10].

Taikomosios matematikos katedros vedėju paskirtas doc. A. Barauskas, o Bendrosios matematikos – prof. J. Matulionis.

Taikomosios matematikos katedra savo gyvavimo laikotarpiu buvo įvairių fakultetų padaliniu, ne kartą keitėsi jos pavadinimas. 1962 m. ji buvo priskirta Elektrotechnikos fakultetui. 1968 m. katedra priskiriama Automatikos fakultetui ir persikelia į naujus rūmus Studentų g. 50 (kur yra ir dabar). Nuo Automatikos fakulteto atskilus 1977 m. Skaičiavimo technikos fakultetui, ji tampa šio naujojo fakulteto padaliniu ir pavadinama Aukštosios matematikos katedra (AMK) [1, p. 7].

Taikomosios matematikos katedra buvo įvairių naujovių iniciatore.

Nuo 1971 m. prie Taikomosios matematikos katedros pradėjo veikti Matematinio modeliavimo laboratorija, kuriai vadovavo doc. H. Pranevičius. Buvo vykdomi moks-

liniai tyrimai sudėtingų sistemų matematinio modeliavimo srityje pagal ūkiskaitines sutartis su Maskvos, Leningrado, Kijevo, Charkovo moksliniais centrais. Besiplečiant darbų apimčiai prie katedros buvo įsteigta gamybinė grupė, kurioje dirbo taikomosios matematikos specialistai, baigę KPI, VU, o taip pat katedros dėstytojai. Beveik visi šios laboratorijos darbuotojai apgynė mokslo kandidato disertacijas [1, p. 8].

1989 m. tuometinis Taikomosios matematikos katedros vedėjas Vladas Vėteris inicijavo pirmosios Lietuvoje mokyklos 10–12 klasių gabiems, besidomintiems matematika ir informatika moksleiviams iš visos Lietuvos prie KPI (dabar – KTU gimnazija) steigimą [1, p. 9].

1990 m. abi KTU matematikos katedros pradėjo rengti kasmetinį prof. J. Matulionio jaunųjų matematikų konkursą. Pirmųjų 5ių konkursų organizacinio komiteto pirmininku buvo tuometis Taikomosios matematikos katedros doc., vėliau prof. V.P. Pekarskas, kitų – Bendrosios matematikos katedros (vėliau – Matematinės sistemo tyros) doc. L. Papreckienė, doc. B. Narkevičienė, vėliau – doc. V. Dabrišienė, nuo 2015 m. – vėl doc. B. Narkevičienė.

1990 m. spalio mėn., vykdant Kauno politechnikos instituto reorganizavimo darbus, buvo pasiūlyta įsteigti Bendramokslinių disciplinų fakultetą, kuriame nuo 1,5 iki 2 metų būtų mokomasi matematikos, fizikos, chemijos ir elektrotechnikos. Tų pačių metų lapkričio mėn. jau buvo siūloma tame Bendramoksliniame fakultete išskirti fundamentaliuosius mokslus (fiziką, matematiką, chemiją), skiriant jiems 40 procentų visų mokymo proceso valandų, humanitarinius mokslus, skiriant jiems 20 procentų mokymo proceso valandų ir likusias kitas disciplinas, įeinančias į bendramokslinių dalykų mokymo planus, skiriant joms 40 procentų visų mokymo proceso valandų [2, 1990, Nr. 3]. Tačiau ši rektorato pasiūlyta idėja liko neįgyvendinta, nes Universitetas pasirinko kitą studijų modelį.

Tačiau fakulteto, skirto fundamentaliųjų mokslų studijoms, kūrimo klausimas liko atviras ir toliau rūpėjo Universiteto fizikams ir matematikams. Jų iniciatyvumo dėka 1993 metų balandžio 27 d., Kauno technologijos universiteto rektorius Kęstutis Kriščiūnas, remdamasis 1993 m. balandžio 21 d. Senato nutarimu, išleido Nr. A-104 įsakymą, kuriame buvo skelbiama, kad „Nuo 1993 m. rugsėjo 1 d., Aukštosios matematikos, Bendrosios matematikos ir Fizikos katedrų pagrindu įsteigiamas Fundamentaliųjų mokslų fakultetas“ ir buvo patvirtinta tokia Fakulteto struktūra.

Aukštosios matematikos katedra pakeistu pavadinimu į Taikomosios matematikos katedrą (prieš tai priklausiusi Informatikos fakultetui), Bendrosios matematikos katedra pakeistu pavadinimu į Matematinės sistemo tyros katedrą (prieš tai buvusi Ekonomikos ir vadybos fakulteto sudėtyje) ir Fizikos katedra (prieš tai priklausiusi Radioelektronikos fakultetui). 1993 m. rugsėjo 1 d. Lietuvos universiteto Matematikos ir gamtos fakulteto pagrindu įkurtas Fundamentaliųjų mokslų fakultetas, o 2014 m. sausio 1 d. Fundamentaliųjų mokslų fakultetas susigrąžino savo pirminį pavadinimą iš buvusio Lietuvos universitete Matematikos-gamtos fakulteto ir tapo Matematikos ir gamtos mokslų fakultetu.

Po fakulteto atkūrimo pirmuoju dekanu 1993 m. buvo išrinktas matematikas, prof. habil. dr. V. P. Pekarskas, kuris 1997 m. buvo perrinktas antrai kadencijai ir dekanu pareigas ėjo iki 2001 m. gruodžio mėn. Įsteigiant Fundamentaliųjų mokslų fakultetą buvo siekiama suaktyvinti Kauno technologijos universitete fizikų ir matematikų mokslinę veiklą bei tobulinti visų Universiteto fakultetų studentų parengimą matematikos ir fizikos kryptyse. Kartu buvo siekiama suteikti daugiau savarankišku-

mo fizikos ir matematikos krypties katedroms, kad jos galėtų kuruoti savo krypties studijų programas ir rengti aukštos kvalifikacijos specialistus.

1993 m. rugsėjo 1 d. į pirmą kursą – į tuomet fakultete veikusias Taikomosios matematikos ir Fizikinės elektronikos studijų programas – buvo priimta 50 studentų. Iš penkiolikos įvairių fakultetų studentų buvo suformuotas antras Taikomosios matematikos kursas. Įsteigta Taikomosios matematikos ir Fizikinės elektronikos magistrantūra, į kurią buvo priimti Informatikos ir Radioelektronikos fakultetų bachelurai. Fakultetas savo veiklą pradėjo turėdamas 5 studijų programas – Fizikinės elektronikos ir Taikomosios matematikos (bakalauro ir magistro) bei Fizikos (doktorantūros) – apie 100 studentų ir apie 100 darbuotojų. Vėliau Fizikinės elektronikos programa reorganizuota į Taikomosios fizikos programą, įkurtos dar penkios naujos studijų programos: Medžiagų mokslo (bakalauro), Matematikos bei fizikos mokytojo (specialiųjų profesinių studijų), Medicinos fizikos (magistro).

1996 m. įkurta Studentų atstovybė „FUMSA“. Aktyvi ir veikli fakulteto studentų atstovybė, kasmet organizuoja pirmakursių stovyklą, pirmakursių krikštynas, fakulteto festivalį „Funtikų dienos“, krepšinio turnyrą, aktyviai prisideda organizuojant nacionalinius moksleivių konkursus.

2009 m. Fakultetas buvo pirmosios Lietuvoje sustiprintų inžinerinių studijų grupės gabiems ir motyvuotiems studentams iniciatorius ir kūrėjas (dabar iniciatyva išsiplėtė ir tapo KTU Gifted.comm programa).

Šiandieną Matematikos ir gamtos mokslų fakultetas, atkurtas Kauno technologijos universitete, skaičiuoja jau 25-uosius metus. Fakultetas vykdo 4 bakalauro, iš kurių viena dvikryptė ir dėstoma anglų kalba, 5 magistro ir dvi doktorantūros studijų programas. Šiuo metu fakultete studijuoja 460 bakalaurų ir magistrų bei 21 doktorantas. Darbuotojai ir studentai aktyviai dalyvauja tarptautinėse ERASMUS+ programose, fakultete veikia mentorystės programa – studentai anksti įtraukiami į mokslinę veiklą, jie kartu su akademiniais darbuotojais dalyvauja tarptautinėse ir nacionalinėse konferencijose. Fakultete vyksta ir kitų akademinę bendruomenę džiuginančių veiklų – tai ir tarptautinių bei nacionalinių mokslo projektų vykdymas, mokslinių tyrimų paslaugų teikimas verslo ir pramonės įmonėms, net 4 nacionaliniai konkursai moksleiviams ir studentams matematikos, fizikos ir matematikos taikymo ekonomikoje srityse ir kt.

Literatūra

- [1] A. Aksomaitis ir kt. *Matematika niekada nesensta. Kauno technologijos universiteto Taikomosios matematikos katedros istorija*. Kaunas: Naujasis lankas, 2002, 80 pp.
- [2] *Fizikos katedros posėdžių 1990-1993 m. protokolai*. Fizikos katedros archyvinė medžiaga.
- [3] S. Kolupaila. *Lietuvos universitetas. 1922.II.16–1927.II.16. Pirmųjų penkerių veikimo metų apyskaita*. Kaunas: Valstybės spaustuvė, 1927, 370 pp.
- [4] *Lietuvos centrinis valstybės archyvas (LCVA)*. F. R-856, ap. 1, b. 17, l. 15.
- [5] *Lietuvių enciklopedija*. Boston: LEL, 1953–1966, t. 32.
- [6] *Lietuvos universiteto veikimo apyskaita. 1922.II.16–1924.VI.19*. Kaunas: Valstybės spaustuvė, 1925, 294 pp.
- [7] *Lietuvos universitetas 1927–1928 mokslo metais*. Kaunas: Švyturys, 1928, 76 pp.
- [8] M. Martynaitis. *Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas*. Vilnius: Mokslas, 1976, 254 pp.

- [9] A. Matukonis. *Nuo Aukštųjų kursų Kaune iki Kauno technologijos universiteto 1920–1997*. Kaunas: Technologija, 1997, 454 pp.
- [10] V. Pekarskas ir A. Pekarskienė. KPI matematikos katedrų istorijos fragmentai. *Liet. matem. rink. spec. num.* **40**:240–246, 2000.
- [11] J. Stražnickas. *Matematikas Jonas Matulionis. Gyvenimo stotys*. Kaunas: Technologija, 2016, 354 pp.
- [12] A. Šileika, A. Juodviršis ir kt. *Akademikas Povilas Brazdžiūnas*. Vilnius: Academia, 1992, 286 pp.
- [13] *Vytauto Didžiojo universitetas. Antrųjų penkerių veikimo metų (1927.II.16–1932.IX.1) apyskaita*. Kaunas: Spindulys, 1933, 527 pp.
- [14] *Vytauto Didžiojo universitetas Kaune 1922–1932: trumpa 10 metų veikimo apžvalga*. Kaunas: Raidė, 1932, 48 pp.
- [15] *Vytauto Didžiojo universiteto kalendorius. Tretieji metai*. Kaunas: Žaibas, 1934, 244 pp.

SUMMARY

Faculty of Mathematics and Nature at the University of Lithuania and its development

V. Klusienė, B. Narkevičienė, J. Puišo

The origins of the Faculty of Mathematics and Natural Sciences in Kaunas are the early 1920, when the Lithuanian Higher Courses were established and included the Mathematical-Physical Department. On the 16th of February 1922, the University of Lithuania was created in Kaunas and the Faculty of Mathematics and Nature was founded as well. It acted up until autumn in 1940. All the time from the very beginning until the suspension, the Dean of the faculty was Professor Zigmas Žemaitis. Later on the 1st of September 1993, the Faculty of Fundamental Sciences was established on the basis of two departments – Kaunas University of Technology Department of Higher Mathematics (later re-named to Department of Applied Mathematics) and Department of General Mathematics and Physics. On the 1st of January, 2014 the faculty received its historical title – the Faculty of Mathematics and Natural Sciences and now is celebrating 25 years of activity.

Keywords: courses, university, institute, faculty, department, mathematics, physics, science, activity.